

## **Eerste aanzet tot coalitieakkoord (PvdA, GroenLinks en D66)**

Haarlem, 6 mei 2022

*Haarlem is een prachtige stad. PvdA, GroenLinks en D66 nemen graag de uitdaging aan om de komende 4 jaar Haarlem verder te brengen als sociale, leefbare en duurzame stad. Daarvoor moet veel gebeuren. Wij willen dat er uiterlijk in 2030 10.000 woningen bij komen. De leefbaarheid van de stad moet dan wel behouden blijven, dus dat vraagt een verschuiving van auto naar openbaar vervoer en fiets. We gaan door met de vergroening van de stad: van duurzame elektriciteit en warmte voor onze huizen en gebouwen, groene tuinen in de buurt, tot het ondersteunen van duurzame ondernemers. En we willen zorgen dat de stad beter opgewassen is tegen extreem weer, vaak als gevolg van klimaatverandering. Deze ambities kunnen we alleen realiseren als alle Haarlemmers mee kunnen doen. We gaan een extra inspanning leveren om dat ook waar te maken. Omdat we veel plannen hebben willen we gebruik maken van de creativiteit in de stad, we gaan voortdurend in gesprek met bewoners, ook als ze kritisch zijn over onze plannen.*

*We willen graag de sociale stad Haarlem behouden en versterken: iedereen doet naar vermogen mee, we laten niemand vallen. Goede jeugdzorg, maatschappelijke voorzieningen en hulp bij het vinden van werk zijn voor velen onmisbaar. Vluchtelingen zijn welkom. De beste oplossing voor een dure energierekening is een duurzaam huis, huur of koop. Kan dat nu nog niet, dan helpen we mensen met een smalle beurs. Daarnaast streven we ernaar om het minimabeleid bereikbaar te maken voor mensen met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum.*

*Met publiek geld zijn we zuinig. Wat betreft gemeentelijke belastingen staat draagkracht voorop. Zoals elke stad, is ook Haarlem sterk afhankelijk van de geldstromen uit Den Haag. We weten: dat valt soms vies tegen. Zijn er financiële problemen, dan lossen we die op een faire manier op.*

*Deze eerste aanzet tot een coalitieakkoord is - uiteraard - een begin, en dus niet volledig. U leest over onze ambities op 6 thema's: wonen, de mobiliteitstransitie, vergroening, sociaal beleid, participatie en de gemeentelijke financiën. Veel moet nog verder worden uitgewerkt, dat geven we alvast aan met een 'werkagenda' per thema.*

*Dit is onze gemeenschappelijke, inhoudelijke, voorzet voor volwaardige onderhandelingen. PvdA, GroenLinks en D66 horen graag van andere fracties wat zij hiervan vinden, of zij zich thuis voelen bij deze ambities, en wat ze wellicht willen toevoegen. Daarna, in de volgende fase, zal een meerderheidscoalitie de onderhandelingen over een volwaardig programma ter hand moeten nemen. PvdA, GroenLinks en D66 noemen graag alvast de volgende belangrijke thema's die dan zeker ook aan de orde moeten komen, naast de uitwerking van deze eerste aanzet: de impact van de huidige inflatie, economische onzekerheid, gevolgen stikstofcrisis, cultuur (waaronder het Frans Hals museum), sport, afvalscheiding, woonlasten, economie, nachtcultuur, LHBTI-gemeenschap, veiligheid etc.. Suggesties van andere fracties om thema's en onderwerpen voor de onderhandelingen te agenderen zijn vanzelfsprekend welkom.*

*PvdA, GroenLinks en D66 willen een krachtig college dat er flink tegenaan gaat om deze sociale en groene plannen uit te voeren. Waar mogelijk willen we versnellen. Het realiseren van plannen die klaarliggen staat centraal, in verbinding met de burgers in de stad, en met steun van de raad. Grote transities vragen een stevig bestuur dat stappen durft te zetten. Daartoe is een college nodig dat bestuurskracht, samenwerkingsbereidheid en diversiteit combineert. We hebben een voorkeur voor een*

*compact college van 5 voltijd wethouders. Ook hier horen we graag van andere fracties wat zij hiervan vinden en wat zij hier te bieden hebben.*

## **Wonen**

De woningbouw moet worden versneld, we gaan voor binnenstedelijke verdichting in vooral de ontwikkelzones in Haarlem. Het streven is 10.000 woningen erbij te bouwen, uiterlijk in 2030. Dit doen we met oog voor voorzieningen en leefbaarheid van wijken en buurten (inclusief groen). We kijken breed naar de mogelijkheden voor versnelling, daarbij is het versimpelen van procedures, maar ook uitbreiding van de ambtelijke capaciteit, aan de orde.

Voor nieuwbouwprojecten blijven we vasthouden aan de verdeling 40/40/20 in sociale huur, middelduur (koop en huur) en overige woningen. We sturen op stadsniveau, en geven/nemen beperkt ruimte voor maatwerk. Bijvoorbeeld bij ontwikkelingen in West Haarlem waarbij een minimum van 50% sociale huurwoningen passend is.

Nieuwe woningen die aan de woningvoorraad worden toegevoegd zijn klaar voor de toekomst. Zowel als het gaat om duurzaamheid, als leefbaarheid in de wijk. We gaan voor kwaliteit en streven naar een toekomstbestendige waardevolle toevoeging aan de stad Haarlem. De vastgestelde Omgevingsvisie is ook hier leidend.

We zetten in op een betere samenwerking met corporaties en ontwikkelaars. Het afschaffen van de verhuurdersheffing biedt financiële ruimte voor corporaties. We maken prestatieafspraken met corporaties en huurdersorganisaties over verduurzaming van de bestaande woningen (zo snel mogelijk geen corporatiewoning meer met energielabel G, F of E), het stoppen van de verkoop van sociale huurwoningen en de ontwikkeling van nieuwe woningen in de sociale huursector. Dak- en thuisloosheid is in eerste plaats een woonprobleem, daarom zetten we in op *'housing first'*, hierover maken we afspraken met onze maatschappelijke partners.

### Andere punten voor de werkagenda:

- Impact van stikstof
- Reserve Ongedeelde stad
- Voorzieningen passend bij de nieuwe woningbouw (zoals sport, onderwijs, cultuur, huisarts, werkgelegenheid etc.)
- Reserve Groei
- Alternatieve woonvormen

## **Mobiliteitstransitie**

Haarlem is een compacte stad met beperkte ruimte. Met het toevoegen van meer woningen wordt het nog belangrijker de leefbaarheid (ruimte, groen, schone lucht etc.) van buurten voorop te stellen. Dit vraagt om keuzes. Daarom is 30 km per uur de standaard in de stad, de komende periode voeren we dit op steeds meer plekken in. We zetten in op een mobiliteitsverandering van minder autogebruik en investeren in meer gebruik van fiets en OV.

We maken een actie-/deltaplan fiets. We leggen goede en veilige fietsroutes aan, met specifieke aandacht voor schoolgaande kinderen. We investeren in fiets parkeren, onder andere bij de oude V&D, en geven binnen de stad voorrang aan voetganger en fiets. We stimuleren het gebruik van de fiets en streven ernaar dat dit de standaard keuze is voor afstanden onder de 2,5 km. We handhaven de milieuzones en breiden deze uit.

Daarnaast houden we vast aan het uitgangspunt dat het aantal auto's -ondanks de toename van het aantal woningen- in Haarlem per 2030 niet is gegroeid. Dat vraagt om het verlagen van de parkeernorm bij nieuwe ontwikkelprojecten en het verleiden van bewoners afstand te doen van hun auto, door het aanbieden van goede en hoogwaardige alternatieven. We kijken waar we ontwikkelaars de ruimte kunnen bieden om zonder parkeernormen te bouwen.

Ruimte voor spelen, groen, fietsen en verblijven draagt bij aan de leefbaarheid in de stad. Daarnaast levert het geven van ruimte aan fietsers en voetgangers een positieve bijdrage aan de verkeersveiligheid. In buurten waar de leefbaarheid en verkeersveiligheid onder druk staat (bijvoorbeeld bij meer dan 85% parkeerdruk) lossen we dit op, onder andere door het invoeren van gereguleerd parkeren. Dit komt in hoofdlijnen neer op het verdubbelen van het gereguleerd gebied (we streven naar realisatie hiervan in uiterlijk 2026) en het halveren van de parkeernorm bij nieuwbouw. We maken hierbij gebruik van een eerlijk en duurzaam systeem, waarbij gedacht kan worden aan bijvoorbeeld het goedkoper aanbieden van de eerste vergunning en duurder aanbieden van een tweede. Bewoners krijgen groen in de buurt en toegang tot deelmobiliteit hiervoor terug.

#### Andere punten voor de werkagenda:

- Gezonde stad
- Deelmobiliteit als alternatief
- Elektrificatie van de openbare ruimte
- Vormgeving vergunningsstelsel parkeren (instrumentarium, inclusief vergunningenplafond)
- Invloed op regionaal openbaar vervoer
- Uitbreiding autoluwe binnenstad

## **Duurzaamheid**

### *Energietransitie*

We spannen ons in voor het realiseren van windmolens op de locatie Schoteroog en we kijken naar andere locaties waar mogelijk ook energie uit wind kan worden opgewekt.

Daarnaast zetten we maximaal in op het versnellen van zonne-energie in Haarlem. Daarbij kijken we allereerst naar het laaghangend fruit zoals bijvoorbeeld grote horizontale (bedrijfs)daken in bijvoorbeeld de Waarderpolder. Als gemeente tonen we zelf het goede voorbeeld bij schoolgebouwen, ons eigen vastgoed etc. We laten zien wat de gemeente hiervoor doet en inspireren zo bewoners en bedrijven ook met verduurzaming aan de slag te gaan. Daarbij stimuleren we lokaal eigenaarschap, ook in de vorm van coöperaties.

### *Energiebesparing*

Samen met corporaties en eigenaren pakken we de huizen met de slecht(st)e energielabels aan. Samen isoleren we de bestaande bouw, blok voor blok, straat voor straat. Daartoe zetten we de duurzaamheidsleningen voort. De komende jaren proberen we eigenaren te ontzorgen met bijvoorbeeld advies of kant en klare verduurzamingspakketten. Aandachtspunt hierbij is dat de inspanningen terecht komen daar waar zij het hardst nodig is, namelijk bij de lage en middeninkomens.

Naast isoleren en energiebesparing blijven we inzetten op de ontwikkeling van schaalbare en toegankelijke warmteoplossingen en stimuleren we de ontwikkeling van alternatieve warmtebronnen, zoals geothermie.

### *Vergroening en klimaatadaptatie*

De openbare ruimte kan en moet anders worden ingericht. Groener om bij te dragen aan leefbaarheid, maar ook klimaatadaptief, om de gevolgen van klimaatverandering op te kunnen vangen. We grijpen elk project aan om dit te realiseren. De groene zoom groen. We zetten in op de vergroening van schoolpleinen en doen dit waar mogelijk samen met de betreffende leerlingen. We vergroenen wijken en maken concrete initiatieven hiertoe van bewoners mogelijk. Onder andere door initiatieven uit de buurt te ondersteunen, maar ook door het bestaande groen beter te onderhouden, met specifieke aandacht voor de biodiversiteit. Dit doen we op wijkniveau, samen met de bewoners.

Het investeringstempo in de openbare ruimte moet worden opgeschroefd. We zoeken breed naar oplossingen die hieraan bijdragen. We gaan voor een circulaire economie, werken hierin samen met ondernemers, en geven hierin het goede voorbeeld.

### Andere punten voor de werkagenda:

- Inspanningen op energiebesparing komen terecht daar waar zij het hardst nodig is, namelijk bij de lage en middeninkomens. Inzetten op lage inkomens of op grootste besparing van CO2
- Pakket energiebesparing voor koopwoningen
- Nadere invulling vergroeningsprojecten in samenspraak wijk
- Iconische groene stadprojecten (denk aan Europaweg, Gedempte Oostersingelgracht, Emmaplein, Westelijk tuinbouwgebied en Veerplas)
- Eventueel extra budget voor wensen uit de wijk bij projecten
- Duurzaam ondernemerschap
- Verduurzaming vastgoed
- Afvalscheiding en differentiatie
- Zon op Schouwbroekerplas
- Onrendabele top en ruimte claims (warmtenetten)

### **Sociale stad**

#### *Jeugd/Wmo*

We werken toe naar een gezonde stad met een toekomstbestendig stelsel van zorg voor kinderen, jongeren en ouderen, waarbij de sociaaleconomische achtergrond en de omgeving waar mensen wonen niet bepalend mag zijn voor de gezondheid. Dit betekent de komende jaren een stevige inzet op preventie (sport, beweging en welzijn beter verbinden, speelplekken, de rookvrije generatie) en op het normaliseren van hulp. We zetten daarnaast in op de kwaliteit en de effectiviteit van de geleverde (jeugd)zorg, op het verminderen van het aantal zorgaanbieders en het verbeteren van de samenwerking tussen zorgaanbieders. Zware hulp inzetten waar moet, licht waar kan.

Voor Jeugd en Wmo verwachten we de komende jaren kostenstijgingen, mogelijk komt extra ruimte van Rijksweg om hierin te voorzien. De afgelopen jaren zijn meermaals maatregelen genomen om de stijgende kosten te drukken. We gaan niet verder schrappen bij de Jeugdzorg en Wmo (ouderenzorg). De aanbestedingstrajecten Gewoon in de Wijk (reeds gegund) en Jeugd gaan door. Wel kijken we waar mogelijk nog lucht in het systeem zit en naar het verbeteren van het systeem (toekomstige aanbestedingen).

Met betrekking tot Jeugd, is het niet alleen een kwestie van meer geld erbij, maar moet het systeem anders. We werken samen met de regio Zuid-Kennemerland en de IJmond om meer grip te krijgen op de kwaliteit, effectiviteit en de omvang van de geleverde hulp. Een stevige inzet op preventie en wegnemen van administratieve lasten is hier onderdeel van.

### *Werk, inkomen, schulden en minima*

De gemeente ondersteunt Haarlemmers om uit de schulden te komen en werk te vinden. Gegeven de grote krapte op de arbeidsmarkt zal de gemeente extra inzetten op het aan het werk krijgen van Haarlemmers. We streven ernaar het huidige aantal bijstandsgerechtigden laag te houden en verder te verlagen indien mogelijk. Voor Haarlemmers met een structureel onoverbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt wordt gekeken hoe ze op andere manieren kunnen participeren. Werk moet in Haarlem blijven lonen en we willen het minimale loon verruimen naar 130% van de bijstandsnorm.

### *Onderwijs*

We investeren in onderwijshuisvesting. We vergroenen en verduurzamen de bestaande bouw. Daarbij houden we rekening met demografische ontwikkelingen. We gaan actief het gesprek aan met schoolbesturen om grip te houden op ontwikkelingen en ook waar mogelijk afspraken te maken over eigen bijdrages van schoolbesturen bij deze ontwikkelingen. Binnen 4 jaar realiseren we een school inclusief havo/vwo in Schalkwijk. We zetten ons actief in om de kwaliteit van het onderwijs en de kanselijkheid voor leerlingen te bevorderen. Dat doen we door actief het gesprek hierover met schoolbesturen te voeren. Daarnaast spannen we ons samen met partners in om het lerarentekort, en de tekorten in de kinderopvang, te verkleinen. Onder andere door de pilot woningen voor leraren te vergroten. We gaan ongelijk investeren voor gelijke kansen.

### *(Maatschappelijke) opvang*

Haarlem neemt verantwoordelijkheid en biedt ruimte voor voorzieningen als Domus Plus en Skaeve Huse. We gaan door met het ontwikkelen van deze voorzieningen op de gekozen locaties. Haarlem is een gastvrije stad voor vluchtelingen en nieuwkomers. Specifieke aandacht gaat hierbij uit naar de onderwijsbehoefte van nieuwkomers.

### Andere punten voor de werkagenda:

- Verduurzaming vastgoed (onderwijs)
- VVE en aanpak laaggeletterdheid
- Huisvesting bibliotheken
- Versterken preventie (waar onder jeugd)
- Schuldhulpverlening en aanpak werk
- Regionale samenwerking Werkagenda
- Uitwerking principe 1 gezin, 1 plan, 1- regisseur

### **Participatie**

Participatie is de afgelopen jaren in Haarlem niet altijd goed gegaan. We leren van het verleden en kijken naar innovatieve manieren om participatie bij (gebieds)ontwikkelingen vorm te geven in de toekomst. Daarbij spreken we vooraf duidelijk kaders af over wat we met participatie beogen. Van meet af aan duidelijkheid voor bewoners, en voor de gemeente. Met als doel de raad in de gelegenheid te stellen een goede afweging te kunnen maken tussen algemeen belang en deelbelang.

We zetten in op het beter betrekken van Haarlemmers bij lokale democratische processen en leren van de lessen uit het programma Nieuwe Democratie. De pilots uit dit programma (zoals het burgerberaad, de gelote wijkraad) en geleerde lessen worden structureel ingebed in de organisatie.

We benutten de kennis, kunde en energie van bewoners door initiatieven mogelijk te maken. Bijvoorbeeld met betrekking tot vergroening en verduurzaming. We kijken naar innovatieve manieren om participatie vorm te geven.

#### Andere punten voor de werkagenda:

- Uitvoeringsprogramma participatiebeleid
- Rol en functie wijkraden

#### **Financieel kader, gemeentelijke organisatie**

Haarlem is een financieel gezonde stad, met een sluitende begroting en goed gevulde Algemene Reserve. De riool- en afvalstoffenheffing worden kostendekkend vastgesteld. De maximale netto schuldquote blijft gehandhaafd op 120%. Ons uitgangspunt is een weerstandsratio van minimaal 1,4 (ruim voldoende).

Voor het financieel meerjarenbeeld gaan we uit van hoofdsценario C uit het financieel kader (dd. 31 maart). Dat betekent een structurele beleidsruimte van € 8 miljoen en ruimte voor € 61 miljoen aan extra investeringen (bovenop het vastgestelde Investeringsplan). In dit scenario is tot en met 2026 € 41 miljoen incidentele middelen beschikbaar. Door de Algemene Reserve terug te brengen naar een weerstandsratio van 1,4 komt incidenteel extra middelen vrij (€ 13 miljoen). De dotatie aan de Algemene reserve van € 16 miljoen bij de jaarstukken 2021 wordt ook aangewend voor dekking van incidentele beleidsambities. Totaal komt de incidentele bestedingsruimte daarmee op € 71 miljoen. We kiezen ervoor de onderhoudsbehoefte in de openbare ruimte deels op te vangen met de inzet van incidentele middelen uit de reserves, zoals voorgesteld in het financieel kader.

De komende jaren zijn veel incidentele middelen beschikbaar, dit zetten we in om de ambities zoals verwoord in deze voorzet en maximale realisatie hierop. Met oog op de stijgende kosten binnen Jeugd en Wmo (€ 7 miljoen) en lasten gemeoid met de inzet binnen de openbare ruimte (€ 1 miljoen) is de structurele ruimte zeer beperkt.

Met publiek geld gaan we zuinig om, we kijken vanuit een brede blik op welvaart naar de impact op Haarlemmers. We voeren een helder en prudent begrotingsbeleid. Knelpunten leggen we op tafel en we zijn transparant naar de raad. Bij tegenvallers kijken we éérst naar ruimte in het systeem, prioritering in beleidsintensivering en -fasering, daarna zijn andere opties bespreekbaar (lastenverzwaringen en bezuinigingen).

De gemeente geeft het goede voorbeeld ten aanzien van het creëren van stage- en werkervaringsplekken.

#### Andere punten voor de werkagenda:

- Uitvoeringsprogramma wet Open Overheid
- Ontwikkeling woonlasten (afvalstoffenheffing, rioolheffing, OZB)

#### **Hoe verder?**

PvdA, GroenLinks en D66 hebben zich verenigd in bovenstaande hoofdlijnen. We nodigen alle partijen in de gemeenteraad van harte uit om hier kennis van te nemen en aan te geven of zij de verwoorde ambities onderschrijven. Zoals aangegeven in de inleiding is onderliggend document een gezamenlijk richtsnoer op hoofdlijnen. In de vervolgstappen in het proces van coalitie- en collegevorming vindt nadere invulling en aanvulling plaats. We hebben onze meest belangrijke speerpunten op papier gezet en kijken uit te vernemen hoe andere partijen uit de raad hierop inhoudelijk kunnen aansluiten.

Voor de komende coalitieperiode zien wij een krachtig, bestuursvaardig college voor ons, dat koersvast vaart in de pittige jaren die ons te wachten staan. We hebben met name belangstelling in een collegiaal

bestuur van maximaal vijf fulltime wethouders, die als team een goede afspiegeling vormen van de Haarlemse bevolking.

We kijken uit naar uw reactie, het raadsdebat hierover op 12 mei, en de volgende stappen in het proces om te komen tot een meerderheidscoalitie in Haarlem.

*Deze eerste aanzet is tot stand gekomen op basis van gesprekken tussen PvdA, GroenLinks en D66, en is onder voorbehoud van definitieve instemming van de betreffende fracties.*